

BÖJTHER PÁL

Karc – Az utolsó ecsetvonás

Hidat keresek

A negyvenes éveiben járó Albert Sándor elgondolkozva lépett lakásába. Milyen csodás világ a művészeké, állapította meg elégedetten valamivel korábban, és hagyta az érzést finom dallamokba formálódni. Ezt mindenféle önimádat nélkül tette. Eszébe sem jutott, hogy maga is a céh kiemelkedő képviselője. Mindig szeretett az éves tárlatra járni. Úgy találta, egyszerre rossz, meg jó így. Összezsúfolva a legkülönbözőbb műfajok, senkinek nincs elég hely. Erről minden alkalommal kifejti véleményét valamelyik festő vagy szobrász. Gondolják, az újság majd megoldja. Pedig az csak megjelenteti Sándor pártfogó írását. Másrészt nagyszerű portré. Az alkotók sokaságán túlmutatva, korlátlan képzelőerőt, teremtőkedvet tükröz. Egyszóval nagyon emberi.

Az idén változatlan lendülettel ment. Tudta, a helyszín majd ösztönzi a fogalmazást, az elképzelések hamar feltöltődnek tartalommal. Sok új ötlete támadt, bőven lesz anyag a kilencflekkés cikkekre. Aztán ez, a színek, a formák már-már piaci ünnepe különös meglepetéssel szolgált. A szinte magától fogalmazódó írás papírra vetésének kérdése váratlanul mellékvágányra került. A szokatlan változást a semmiből hirtelen a felszínre törő huszonéves kérdések idézték elő. A kiállítóteremben az egyik falon olyan műveket látott, amelyek meglepték, és alaposan felkavarták. Pontosabban alkotójuk felbukkanása bolygatta meg lelkivilágát. A megnyitó után, bár megsürgethette volna, türelemmel várt, míg végre valaki az illetékesek közül ráért felvilágosítást adni a művész elérhetőségéről.

Nem a kibontakozott és mindent elárasztó színes képi világ, hanem ez a szokatlan esemény volt az oka tűnődésének, különös hangulatban való hazaérkeztének. Alig lazított valamit elegáns, de nem feltűnő öltözékén. Íróasztalához ült, levelet fogalmazott, melyet befejezése után rögtön postáz az éppen megszerzett címre. Maga sem értette, miért oly halaszthatatlan ezt tennie évtizedek után. Valamilyen belső kényszer hajtotta. Ebben a pillanatban ez volt a legfontosabb. Aztán a lapnak is elküldi a penzumot.

Albert Sándor, aki íróként a Sár Benedek nevet használta, egy személyben volt képzőművész, újságíró és művészeti szervező. Ebből kifolyólag, meg higgadt természetű gyámolításával, a váratlanul rátelepedett különös hangulat ellenére tiszta fejjel fogalmazta gyorsan születő mondatait.

BÖJTHER PÁL (1969, Kolozsvár) foglalkozása állatorvos, 2010 óta publikál verseket és prózát. Kolozsváron él. Jókai-díjas, 2014-ben és 2015-ben a Gion Nándor-novellapályázat nyertese.

Tisztelt Asszonyom!

Az ihlet és belső erő gyámolítása alatt állók közös kiállításának látogatása közben fedeztem fel az ön alkotásait. Nekem, úgymond, hivatalból kellett jelen lennem, de az év hasonló időszakának kulturális kalandja ma már kihagyhatatlan életemből. Ebben a tobzódó, jó értelemben vett szín- és formaorgiában igen kellemes benyomást tettek tűzzománc munkái. Valójában nem értem, mostanig miért nem jelentkezett. Vagy ha szabad így fogalmaznom, vajon hol bujkált remek alkotásaival? Mindenesetre megírandó cikkemben (elnézését kérem, elfelejtettem jelezni, többek közt újságíró is lennék; vagy pontosítva: szükség szerint újságírással is foglalkozom) részletesebben ki fogok térni új felfedezésemre. Határozottan jól fog tenni a frissítés a kissé már modorosságba hajló, évenként ismétlődő erről szóló jelentéseim sorában. Amint a cikk megjelenik a lapban, együtt postázom e pár sorral.

Üdvözlettel, SÁR BENEDEK, a Napi Híradó külső munkatársa.

A küldemény címén a csinos palánkkal körülvett épület enyhén elütött környezetétől. Meszelt falai hófehéren világítottak, ünnepélyes tisztasága félszegen hatott a kert színes bujaságában. Igen, határozottan a kolostor került rossz helyre, nem a virágágyások, vagy a gondosan metszett gyümölcsfák tévesztettek célt. Aztán ha a szem megszokta az összképet, már nem tűnt olyan barátságtalannak a zárda. Valójában nem is volt az. Hibája abból adódott, hogy elzárkózott attól, hogy valamit magára öltson a tarka vidékből. Falai közt valódi béke uralkodott, kevés lakója rálelt élete céljára. Kötelességeik szervesen fonódtak egybe a felfedezett világ igényeivel.

Ezen a csendes helyen élt Ernye Klára. A negyvenen túli nő egyszerű szürke ruhában ült apró szobájában. A *Napi Híradó* számát tartotta kezében. Dús, itt-ott szürkülő, laza fonatba simuló haját átdobta vállán, a többi tincset kisimította arcából. Lassan felállt, festetlen deszkaszekrényéhez lépett, kinyitotta fiókját. Borítékot vett elő. Gondosan hajtogatta szét a belőle előhúzott levelet, aztán hol az újságot böngészte, hol a kéziratot.

– Vajon miért zárkóztam el mostanig a nagyvárosi megmérettetésektől? – merengett. Lám, rögtön kedvező visszajelzést kapott, s ez nagyon jólesett. Annál inkább, mert bár az újságíró enyhén szabadkozik, azért bizony nagyon érti a dolgát. Akár képzőművész írta volna a sorokat. Viszont mégsem ilyen egyszerű, hanyatlott le mindkét keze. Az üzenetet, maga sem tudta, miért, különösnek találta. Szerette volna, ha hirtelen a papírlap három kiterjedésűvé válik, hogy beláthasson a sorok mögé. Szó szerint. Árnyat, kézmozdulatot, bármilyen hozzátapadt kis rezzenést észlelni.

– Ó! Elment az eszem, kísérteteket vadászok – legyintett. – Számtalanszor elolvastam, fátylat látok a lap előtt lebegni. Azt szeretném megemelni.

Elfintorodott.

– Föllebbenteni. Vagy a szememről a hályogot?

Maga elé emelte a papírt.

– Szabályos levél, a gyakorlott tollforgató érezhető minden sorából, egyetlen fölösleges szó sincs. Ám éppen a gyakorlottság teszi a bolhát a fülbe. Csipetnyivel barátságosabb a hangneme, mint várná az ember első kapcsolatfelvételtől. Vagy ennyire nyitott lenne ez a Sár Benedek?

Úgy döntött, majd elválik. Asztalhoz ült, egyenes testtartással fogott válaszához.

Tisztelt Uram!

Nagyon kedves a részéről, hogy ennyire lelken viseli a képírók és faragók sorsát. Nem mindennapi érzékenységről tesz tanúbizonyságot, hogy egy magamfajta, a képzőművészet kevésbé népszerű ágát művelő alkotót rögtön felfedezett. Kedves sorai megerősítették bennem, helyesen döntöttem, amikor rászántam magam a tárlaton való részvételre. Nem szeretnék hálátlannak vagy szerénytelennek tűnni, hiszen ezt a lehetőséget kihagyni már-már a felelőtlenség határát súrolná. És mégis! Ne gondolja, hogy nem kockázatos ilyesmire bejelentkezni. Ön nagyon szépen fogalmazott, amikor azt mondta, tűzzománcaim nem csak melegséget sugároznak, de egyféle biztonságot nyújtó szigetet formáznak a kiállítási terem méretes falain. Meg kell mondanom, meglepő a mélybe látása. Amennyiben nem lenne előttem a magas színvonalon megírt cikk, esetleg ijesztőnek hatna. Kérem, ne értsen félre! Az ijesztő az, ha valaki hirtelen arra ébred, hogy teljesen ismeretlen ember lelki rokona. Valóság, figyelmes szemlélés esetén alkotásaimból kitűnik, hogy kis erődítmény alaprajzát formázzák a nagy fehérségben. De ezzel nem magam védem, hanem... Erről inkább nem írnék. Maradjunk annyiban, jók a megfigyelései, erős az empátiája. További sikeres tevékenységet és sok jó kiállítást kívánok!

Üdvözlettel, ERNYEI KLÁRA

Sándoron mélyen eltemetett érzés lett úrrá. Akkoriban, amikor úgy vélte, végre sikerült leszámolnia ezzel a hibájával, a fiatalkor avagy a tudatlanság betegségei közé sorolta levedlett terhét. Mint semmit, amit tett, ezt sem formaságból mondta. Meggyőződéssel hitte, kigyógyult abból, hogy túlzott elvárásokkal álljon az emberekkel szembe. Most pedig az úrból pattant föl ennek a szelencének födele, s csalódottságát rögtön papírra vetette. Kétségtelen, a valamikori kúra nem volt eredménytelen, és csak kivételesen történhet meg, ám mint a rendkívül ellenálló baktériumokkal szokott történni, évtizedek múltán is aktívvá válhat a tetszhalott. A dolgok alakulása azt mutatta, most ilyen néhanapi helyzet állt elő. A betűk híven tükrözték a kórság jeleit.

Tisztelt Asszonyom!

Sajnálatosnak érzem eltávolító hangnemét, ugyanakkor tiszteletben tartom akarátát. Mindenesetre, mielőtt véget vetnénk ennek a be sem melegedett levelezésnek, elárulok egy titkot. Ön már tudja, ki vagyok, hogy sok éve járok tárlatokra, szakmám révén számtalan alkalommal kerültem kapcsolatba képzőművészekkel. Utolsó levél jogán, engedje meg, hogy őszinte legyek. Egyetlen kérésem lenne, a

következőkben olvasottak miatt ne sértődjön meg. Semmilyen személyes, sokkal inkább általános jelenségről lesz szó. Röviden arról, hogy – tapasztalataim szerint – a művészek igen érzékeny emberek. Elismerem, a hozzájuk való közeledési kísérlet közben, néhányszor megégettem magam. Na már most, ha füsttel kezdődik a történet, a következő szakaszban láng fog fölcsapni. Tud követni engem? Egyszerű: szeretnék öntől valamit. Nevezetesen, megvásárolnám A négy évszak című alkotását. Ennyi az egész. Ha eladó, kérem, tudassa, egyéb részletekkel együtt, melyek segítségével az alkotás tulajdonosává válhatok. Köszönöm, hogy válaszolni fog kérdésekre!

Üdvözlettel, SÁR BENEDEK

Megtörténhet, Sándoron mégsem ifjúkori sebezhetősége újult ki. A hangulat változása érezhetővé vált a kis szobában is, s a világi hívságok elvetését oly egyértelműen tükröző egyszerű ruha alá nyugtalanság költözött. Klára újból és újból átrágtta magát a szabályos sorokon. Bármennyire szerette volna megtartani a távolságot, akarata cserbenhagyta, gondolatai áttörték a fegyelem kapuját.

– Na tessék, kellett nekem gyanakodni, most megkaptam! Finom tollú ember, de olvassa el bárki e mondatokat: az előző levélhez képest teljes hangnembváltás. Nincs harag, netán gyűlölet, ám a szavak pengék. Ilyen az ember, ostoba, nem tudja megbecsülni, ha valami szépet kap. Ő szépet kér. Adjam el *A négy évszakot*. Nahát, mennyire felpörgött az életem! Keresik alkotásom! Ha megmondanám valakinek aggályom, többé nem mosnám le magamról a bolond bélyegét. Minden művész arra vár, hogy ismerjék, szeressék, keressék. Bár olyan is van, aki nem hajlandó megválni egyetlen művétől sem, de még az is lesi, tegyen valaki vásárlási ajánlatot. *A négy évszak* a kedvencem! Olyan, mint a gyermekem. Megmutatom a világnak, büszkén mutatom, de megválni tőle? Nem, nem egészen így van. Büszkeség, gyerek, kedvenc, minden igaz. Ám ezeken felül a plusz ugyanaz a döbbenet, mint először: miért pont ez kell neki? Mert ez tetszik. Igen, de ott van a jóval nagyobb méretű Tájképek-sorozat, a sokkal színesebb Virágok, vagy a jóval drágább anyagba kidolgozott Álmodások. Viszont ennek a Sár Benedeknek *A négy évszak* kell. Ki vagy te, Benedek?

Klára gondolatai lassan a tépelődés útjára térnek, ha nem lép fel határozottan. Az ablakhoz ment, becsukta szemét. Nem küzdött a fejében cikázó mondatokkal, nem próbált megszabadulni a hangulattól sem. Hagyta, folyjon arcára a fény, a nap melege mossa lelkét. A pár percig tartó fényfürdő alatt visszaállt az egyensúly. Most már hozzáláthatott az íráshoz.

Tisztelt Uram!

Ön minden levelében újabb meglepetéssel szolgál. Nem gondoltam, hogy ennyire megnyeri tetszését valamely kompozícióm. Mi, szépet alkotók, nagyon örülünk, ha minél több házba, intézménybe, palotába – miért ne? – beköltözhetünk. Én

pedig valamelyes tehetséggel megáldott hétköznapi ember vagyok, tehát válaszom egyértelműen: mindegyik szülöttem eladó. Megkérem, ne haragudjon akadémikuskodásomért, szeretném tudni, miért éppen azt a darabot választotta. Ez személyes jellegű kérdés, semmiben nem befolyásolja a tűzzománc további sorsát – amennyiben valóban szándékában áll megvásárolni. Ön őszinte volt, én is az leszek. Azért lepődtem meg választásán, mert bizonyos szempontokból ez a legszerényebb az összes közül. Különben az ára mindegyiknek egyforma, emlékezetem szerint a Virágok vagy az Álmodók valamely darabjára felillesztettem. Ha végleges döntés születik, ezen a címen tudathatja. Köszönöm érdeklődését!

Üdvözlettel, ERNYEI KLÁRA

Bár látszólag Sándor élete a rendes kerékvágásban folyt, a máskor oly mozgalmas mindennapok lassan-lassan a levélváltásokra szűkültek. Változatlanul százfelé szaladt, szervezett, írt, ihletett órákban palettát tartott kezében, elvégezte minden feladatát, ám lázba igazán csak a kolostorba küldött és onnan kapott levelek hozták. Most is éppen Klára kérdésén merengett.

– Miért szeretem ezt az alkotást? Klára kedves, a négy összeforrasztott szelvényben benne sorakozik a fél életem. Gyerekvilágom nagy része, onnan köszönnek rám a férfiélet kérdései. Mi módon tudta mindezt tenyérszerű felületbe sűríteni? A színek, a kalapos emberek, a rokolyás asszonyok, a nem túl derűs gyerekek, hol találtad őket? Honnan, lelked mely emeletéről gyűjtötted hozzá a színeket? Egyszerű? Hiszem azt! Könyvtárnyi mesevilág keveredik benne a valósággal. Hanem amit éppenséggel nem tudok úgy elmondani, hogy meg is értsd, ez lenne: mintha én készítettem volna. Mintha lelkem darabját vetítetted volna ki. Seprűre ültél, éjszaka beköltöztél álombamba, el sem mentél onnan, míg alaposan ki nem ismertél. Aztán távozáskor, mert a seprű gyenge jármű, alig vittél valamit magaddal. A lelkemből csíptél ki egy szilánkot. Ezért kell nekem *A négy évszak*. De mit mondhatnék neked, elnézést, önnek, kedves Klára?

Tisztelt Művész!

Örvendek a számomra kedvező döntésének. Amint a kiállítás lejár, rögtön szeretném megvásárolni az említett művet. Kifizetési módja, késedelem nélkül, ahogy ön kijelöli.

Üdvözlettel, SÁR BENEDEK

A rajzok, festmények, tehetségének más teremtményei, a munkaeszközökkel egyetemben, gazdátlanul hevertek. Klára üres tekintettel ült székén. Mindegyre az járt a fejében: a vidéki leány esete a dörzsölt fickóval. Ezt fogja a következőben megmintázni. Valószínűleg libatoll lesz a hölgyemény fő díszítőeleme. Ó, ő ostoba! Mégis mit képzelt? Beugrani a nagyvárosi újságírónak! Üzlet a javából. Még hogy műélvezet!

– S még mi nem, Klárikám? – gondolkozott hangosan. – A nagy lapok írnokai gátlástalan fickók. Mindenki tudja, hiszen másképp meg sem élnek. Csak azt nem értem, mit akarhat vajon a képemmel? Számomra ismeretlen okból megvásárolja, aztán valahol túlad rajta. Hát ez fájdalmas lecke volt. A pap haláláig tanul. És a liba is – sírta el magát.

Könnyezve sorolta:

– Megezik. Nem, először felnevelik: Szép cikket írnak a kiállításról. Aztán kezdik hizlalni: Választékosan megfogalmazott levelet postáznak. Célba veszik a máját! Vásárlási ajánlatot tesznek, még csak nem is a leglátványosabb alkotására. Aztán bedarálják, hamm, bekapják, mindezt egyszerre.

Felemelte az ölébe hullott írást.

– Tessék, száraz levél.

Lassan abbahagyta a sírást, motyogva olvasni kezdett:

– „Rögtön szeretném”, „kifizetési módja”, és a legcifrább: „ahogy ön kijelöli”. Mit lehet kijelölni?

Ismét könnyezni kezdett, de szenvedéséből semmi nem került a papírra.

Tisztelt Uram!

Szavamat nem másítom, a kiállítás végén, kérem, jelentkezzen. A további részleteket akkor.

Üdvözlettel, E. K.

Néhány nap múlva Klára megigazította egyszerű öltözékét, és előzetes bejelentés után elhagyta a zárdát. Először autóbuszra ült, majd vonatra. Kimenőjét bizonytalanság, némely félelem fűszerezte, de leginkább az érzés, hogy jobb lett volna otthon maradni. A sokévnnyi magányos élet maga alá gyűrte azt a természetes emberi vágyat, hogy találkozzunk másokkal, ismerkedjünk, nézzünk szemébe annak, aki valamiért érdekes számunkra.

Elkényelmesedéséért szemrehányásokkal illette magát, mégsem sikerült az újdonságra, a másságra várás kellemes bizsergését megidéznie. Pedig ott élt benne. Ám ha valamit nem használunk, berozsdázik. Elfelejtjük működésének módját. Esetleg nem ismerjük fel jelenlétét.

Klárának nagy csalódást okozott az utazás. Nem volt ott Benedek. Huszonnégy perccel később a megegyezett időponthoz képest. Fiatal nő várta, azt mondta, sajnos Sár úr nem tudott tovább maradni, de meghatalmazása van a részéről. A galériában azonnal elfogadták a megbízólevelet, pillanatig sem kételkedtek eredetisége felől. A nő kifizette a kért árat, átvette a gondosan becsomagolt *A négy évszakot*, majd elment. Nem, csak elindult.

– Elnézést – fordult vissza –, ezt is önnek küldte Sár úr.

Borítékot adott oda. Utána valóban elment. Ott állt Klára. Mindig azt hitte, kizárólag az ostoba filmekben van olyan, hogy adott tér hirtelen megváltoztatja jellemzőit. A kiállítási csarnok szempillantás alatt hatalmas lett,

színei elenyésztek a nagy méretekben. Úgy érezte, apró pont lett olyan szögletben, ahonnan nem indul perspektívavonal. Szerencséjére senki nem sürgette, az új tárlat anyaga bőven ráért, míg visszaállt normális ritmusa. Próbálta eszét használni, számba vette az eseményeket. Bárhonnan sorolta a száraz tényeket, ismételten arra jutott, minden a lehető legkorrektebben történt, s legyen őszinte, egyáltalán nem járt rosszul. Amikor ennyire magához tért, eszébe jutott a levél, amely – mint valami távoli tárgy – ujjbegyei közt lógott. Idegtépő lassúsággal fölbontotta, elolvasta. Kétszer is olvasta. Elolvasta a sorokat, melyekben Sár úr tudatta, hogy mint új jelentkezőnek, aki alapos benyomást tett a látogató közönségre – zárójelben megjegyezte: ha nem hiszi, fussa át a vendégkönyvet –, az idén a Szalon-díjat neki ítélte a szakbizottság. Ezek után megszámlálta a lapok közé tett pénzösszeget is.

Ennyi az utótörténet. Boldog lehetne. Nagyszerű fogadtatás, siker, nem mellékesen megkereste a következő sorozat kivitelezéséhez szükséges pénzt. Összegezve: messze várakozásai fölött. Ezzel szemben, aki most ránéz, ostoba nőt látna. Mert nem boldog. Örült a sikernek, s azzal vége. Az érzelmi skála monokrómnak mutatkozott. Egy megfogalmazhatatlan érzés azt súgta bensőjéből, valamit elszalasztott. Vagy valami, ami előtte lógott, elsiklott, kiszaladt kezéből. Annál idegesítőbb, mert meg sem tudta fogalmazni. Ez csakis az úrt növeli. Attól tartott, most valóban lovat adna a „művészi túlérzékenység” szakkifejezésen előszeretettel csámcsogók alá. Ha valamivel éppen nem foglalta le magát, folytonosan ezek a gondolatok jártak eszében. A kiállítás gondosan összeállított írott anyagát át sem nézte. Megpróbálta összeszedni magát:

– Mély légzés, a levegő lassú kiengedése. A gyakorlatot megismételjük. Mély légzés... Ó, ismételteti a bánat. Hagyjanak a remek lazulási elméleteikkel. Én most zaklatott vagyok, s szeretném tudni, miért.

Az elmaradt találkozó után Sándor azon gondolkozott, hogy érthetetlen okból, az emberek nagy többsége képtelen a pontosságra. Nem minősítette a későket, egyszerűen nem szerette őket. Valami különös dolog történt. Felháborodása nem lankadt, de bensőjébe, a legbelső bensőjébe jókedv költözött. Mitől? Fogalma sem volt. Tudathasadásos állapot. Szerette volna a hölgyet látni, s örvendett, hogy elkerülték egymást. Ezt tisztázni kellett, nyomasztotta, ha zűrzavar uralkodik benne. Ott volt, várt. Többet, mint szokott. Aztán eltávozott. Ebben a húsz percben volt a válasz. Miért várt a megbeszélt időpontra túl? Hátha a várt személy keveset késik, közlekedési nehézség. Vagy egyszerűen udvariasságból. Tíz perc. Rendben. Ám miért várt húszat? És az utolsó percekben mindegyre az óráját nézte. Mert kiszabta magának az időmennyiséget, esélyt kell adni mindenkinek, ám szerette volna, ha a nő az alatt sem ér oda. Így lett. Viszont még mindig itt a kérdés: miért várt ilyen sokáig? A rajtam nem múlt elv miatt. Ennek csak akkor van értelme, ha valaki arra számít, hogy esetleg egyszer lesz találkozó. Egyértelműen kettőbe szakadt állapot! Várni valakire, ám az illető lehetőleg

ne érkezzon meg, s közben előkészíteni a magyarázatot a lehetséges majdani légyottra, mely nem feltétlenül kell megvalósuljon. Az elmúlt időszak levelei egyre nyugtalanabbá tették, nem tudta elképzelni, mi történik abban a pillanatban, amikor egymással szemben fognak állni. Aztán az utolsó pillanatban összeomlott minden. Hirtelen szétfoslott ez a mozgatóerő. Többé nem volt kíváncsi a nőre, nem érzett semmilyen indíttatást, hogy szemébe nézzon.

Mennyit öregedik, mennyire változik meg egy nő húszegynéhány év alatt?

Klára munkájába temetkezett. Naphosszat a színekkel kísérletezett, vagy újabb és újabb ötvöstechnikákat próbált ki. Csak étkezéskor tartott szünetet. Egy ilyen pihenő alkalmából újabb meglepetés érte. Lapozgatás közben fedezte fel, hogy az igényes katalógust is ez a Sár Benedek állította össze. Ki lehet ő? Bármerre kereste, nem lelt semmilyen hozzá kapcsolható adatra. Ismert újságnál dolgozik. Állítólag. S ha szélhámos? Igen, természetesen, dorgálta magát. Kiállításról ír; szép tájékoztató füzetet állít össze; valamilyen bizottság tagja, amely neki ítélte a díjat. Szélhámos? Távol kellene tartsam magam az összeesküvés-elméletektől, intette ismét magát. Figyelmesen lapozgatta a brosúrát, s közben arra gondolt, ez az egész jó valószínűséggel hiúsági kérdés. Szépen írt róla, még egy ösztöndíjjal is megtámogatta. Nem ő, a bizottság. Valamiért mégis azt képzelte, Sár Benedek nélkül nem ez a döntés született volna. Az ismertetőbe szintén *A négy évszak* fényképét tették be. Klára néhány pillanatra leállt, majd mormolva folytatta a lapozást.

– Micsoda? – kiáltott fel egy helyen.

Megütközve nézte a sorokat. Amikor magához tért, újból olvasta: „Szinte vágyat érzünk, hogy annak az őszi pataknak a partján lehessünk.”

Klárából nagyon kikívánczoltak a szavak:

– Állj! Honnan tudja, hogy az a vékony vonal az Őszön patak? Ilyet csak az írhat, aki nagyon ismer engem. Ki vagy te, Sár Benedek?

Hirtelen az asztalra került a nemrég sutba dobott írófelszerelés.

Tisztelt Uram!

Nem állt szándékomban két sornál hosszabb írást postázni. Aztán, összegezve a kiállítás eredményét, áttanulmányozva a most kézbesített prospektust, célszerűnek találtam valamivel többet, mint kétszavas köszönetfélét papírra vetni.

Félbeszakította. Nagyon hivatalosnak hatott, és üresen koppant a „cél-szerű” szó. Ez esetben semmit nem fed. Valójában az „indíttatást éreztem” lenne a megfelelő kifejezés, hiszen lelke javával öltöztette volna a szavakat, de az kiszolgáltató. Ismét a papír fölé hajolt és folytatta.

Szükségesnek vélem ilyen formában összegezni. Mindjárt az elején köszönetnek kell hangot adnom, s ez nem afféle szokásos sablon, hanem a kellemes meglepettségnek próbál hangot adni. Nem beszélve a plusz juttatásról, amely

valóban előregördíti szekerem, nagyban megkönnyítve a munkafeltételeket. Amit az anyagiakon kívül kaptam, szintén szeretném megköszönni. Írásait áttanulmányozva, nagyon elégedetten tapasztaltam, hogy valódi szakértő beszélt önből. Nem szándékos a fokozás, ez a levél már így sikerül. Mindig eszembe jut valami, ami mintegy felülbírálja az előtte leírtak nyújtotta sikerélményt. Ezt is meg kell említenem, ám ígérem, utolsó tétel lesz, nem élek vissza tovább türelmével. Nos, ami mindenek közül a legjobban meglepett, és egyben megfogott, az figyelmessége, egyben érzékenysége, amelyről tanúbizonyságot tett a kiállítási napló megírásakor. Nem tudom, ki hogyan van vele, bizonyosan már sok köszönőlevelet kapott. Engedje meg, hogy én is befurakodhassak ebbe a sorba. Ahány művész, annyi vesszőparipa. Engem személy szerint azzal lepett meg, hogy rájött, vagy azt is mondhatnám, volt látó szeme hozzá, hogy A négy évszak kispasztikámon az a vékony vonal egy patak. Nekem elhiheti, egyenesen megrendítő az alkotó számára, ha egy kívülálló ennyire bele tudja élni magát a művébe. Mindent nagyon köszönök!

További sikeres munkát kíván

ERNYEI KLÁRA

Sándor agyában párhuzamosan szaladt két történet. Az első, amelyet éppen most olvasott, a második meg az a küldemény, amelyet válaszként írhatna a Klárától kapottéra.

Volt egyszer egy fiatalember, aki fülig szerelmes volt egy lányba. Volt egyszer egy lány, aki – állítólag – szerelmes volt a fiatalemberbe. Ez a fiú nagyon kedvelte a természetet, mondhatni, bolondult érte. Állandóan a mezőket, dombokat, hegyeket róttá, ismert minden szegletet, mint a tenyerét. Azt hitte, neki már senki nem mutathat újat a környéken. Történt pedig, hogy a fiú, mert – mint mondják – tehetséges volt, roppant erőfeszítések árán lenyomta a fenekét, és tanult, hogy fölvegyék a főiskolára. Sikeresen vizsgázott a képzőművészetre, s ettől kezdve, most már hivatásból is, járta az erdőket, meglátogatva minden természeti szépséget. Szavamat ne feledjem, amikor a felvételin a gyakorlati vizsga zajlott, a teremben jelen volt egy lány, aki a fiúnak rögtön szemébe ötlött. Annyira, hogy a beadott munkán a modell ennek a lánynak a profilját őrizte. A bizottság így is nagyon meg volt elégedve. Mindkettőjüket fölvtették, elkezdődhetett a művészet világának elmélyültebb megismerése. Így is történt, de a két fiatal még inkább egymást ismerte meg, és egymás szellemi világába merültek el olyannyira, hogy az már az örület határát súrolta. Ebben a folyamatban jelentős részt vállalt a természet, és a – néhány év múlva bekövetkező – csúcspont is ehhez köthető. Ezen utóbbi rendkívüli napon így szólt a lány:

– Gyere, kedvesem, nézzünk valamit, amit sohasem láttál.

A fiú hencegett, jól gondolja meg, ha valamilyen természeti képződményt szeretne mutatni, hiszen ő már mindent látott a közeli és távolabbi

tartományokban. Ám a lányt ez nem hatotta meg, kézen fogta, valósággal húzta maga után párját.

Amikor eddig jutott, Sándor megállt. Tökéletesen felidéződött benne, amint indulásuk előtt megérezte, hogy valamilyen különös esemény fog történni, ezért egy pillanatra kivonta kezét kezéből, elsurrant, s a szekrényben árválgató néhány inge alól elővett két karikagyűrűt.

Sándor tovább fogalmazta mondandóját.

Az ifjú kedvese folytonosan elől ment. Nem engedte el a fiú kezét, vonta maga után, mintha életükért küzdenének. Jól ismert terepen haladtak, majd egy alig észrevehető mélyedésnél, talán az utolsó zápor idején keletkezett, a hölgy letért az útról. Bokrok, később szigetszerűen csoportosuló fák mellett mentek el. Még valamennyit gyalogoltak, aztán hirtelen megálltak. A magaslatról, ahol időztek, patak látszott. Összesen nem lehetett hosszabb ezer méternél. Ott eredt, és azt is belátták, ahol a föld elnyeli. Az ifjú lovag nem szólt semmit, csak mosolyogva tudatta:

– Kedvesem, kifogtál rajtam.

A lány néma mozdulatokból is értett, még jobban megszorította kezét, leszaladtak a vízhez. Szürkésnek mutatkozott a karsztos mező, még a fű is ilyen színbe hajlott. Mégis varázslatos volt az egész. Remek hely lánykérésre, s szíve hölgye igent mondott. Valósággal kirobbant belőle, mintha időtlen idők óta várt volna a megnyilatkozás lehetőségére. Hamarosan elvégezték a főiskolát, kihelyezték őket, munkahelyük az ország két felében. Először nagyon megijedtek. Aztán aludtak rá egyet, majd még egyet, megvigasztalták egymást, a végén már nem tűnt olyan tragikusnak az egész. Használható elképzeléseik voltak, hogyan oldják meg az áldatlan helyzetet. Viszont a megoldásra soha nem került sor. A legszigorúbban vett kötelező megjelenésnek eleget téve, majdnem három hónapig voltak külön. A fiatalember több száz kilométert utazott, hogy láthassák egymást. Az utolsó randevún eldöntötték, összeházasodnak, akkor valamerre eldől a sorsuk. Itt az írószer eltörött.

Nem lett házasság. Nem volt több találkozó. A lány egyszerűen eltűnt az életéből. Amikor a szerelmes bolond odament, hogy tisztázza a helyzetet, a lány valahonnan megtudhatta érkezését, mert elment a községből. Kollégái sem tudtak segíteni a fiúnak. A lány szülei értetlenkedve és szégyenkezve néztek maguk elé, teljes jóindulattal tudatták, fogalmuk sincs, mi történhetett. A történethez tartozik egy furcsa közjáték. Ott, a patakparton, amikor a lány igent mondott, a kérő fel akarta húzni a gyűrűket, ám nem találta meg őket. Alig volt náluk néhány holmi, mindent kiforgatott, mégsem kerültek elő. Ő kedvesen nevetett, magához szorította a fiú fejét, s két pusztit nyomott orra hegyére.

– Ugyan, kedvesem – mondta derűsen –, semmi jelentősége sincs. Pontosan úgy szeretlek, ahogy vagy.

Aztán mégiscsak másik levelet írt.

Tisztelt Asszonyom!

Deresedő fejjel, ugyebár nem játszhatjuk el a nemtudomkát. Megfordultam már itt-ott a világban, láttam ezt-azt. Az ember összefüggéseket fedez fel bizonyos események, helyzetek közt. Ez egyszerű. Az viszont sokkal bonyolultabb, hogy az elébe táruló kép mögött mi húzódik meg. A sok apró mozzanat, amelynek egybekapcsolódása eredményezi a képet, vajon miből indult ki? Egyáltalán, amire az alkotó befejezi munkáját, vajon még emlékszik az alapra, arra a kis szikrára, vagy nevezzük bárminek, amiből csírázni kezdett az egész? Amire ráépült a teljes alkotás. Van ezekről a folyamatokról némely elképzelésem, viszont most az a mondhatni rendkívüli helyzet állt elő, hogy valami olyasmit fedeztem fel, amelyen – mint soráiból kitűnik – mások egyszerűen átlépnek. Remélem, nem okoztam ezzel önnek kellemetlen perceket. Ha már ilyen őszinte volt, megkérdezem: mégis, milyen irányba befolyásolja az alkotó hangulatát az ilyenfajta kívülről jött felfedezés?

Üdvözlettel, SÁR BENEDEK

Mindenkettőjüknek volt története, amelyet legalább egyszer az életben el kellett mondani. Klára nagyon elszántan látott hozzá, első mondatait gondolkodás nélkül vetette papírra. Aztán a fonal elszakadt, s csak képeinek, apró ércolvasztó kemencéjének mesélt.

Világéletemben egyszerű ember voltam. Olyannyira ilyennek ismert mindenki, hogy amikor kiderült, képzőművész szeretnék lenni, az ismerősök nagy többsége – ki tudja, milyen kép él fejünkben a művésztől? – csóválta fejét. Ezzel nem törődtem. A felvételi vizsgán ijedt bárányként osontam a terembe. A várttól eltérően, barátságos volt a légkör, ami előnyösen hatott rám. Hamar észrevettem azt a magas, kissé sovány, mégis csinos fiatalembert, akinek szemében szent örültség tüzét véltem látni, amitől egyenesen jókedvű lettem. A képek leadásakor azt hittem, nem látok jól, ám bármerről figyeltem, tanulmányán a modell az én profilomat őrizte. Azt hiszem, bármit rajzolhatott volna, úgyis fölveszik. Tudásban, tehetségben Sándor messze mindannyiunk fölött állt. Egyebekhez is remekül értett. Gálánsan udvarolt, és – bocsásd meg nekem, Istenem – micsoda szerető volt! Szempillantás alatt repültek el mellette a diákévek, azt hittem, már el sem tudom képzelni nélküle az életem. Egyes-egyedül az örök férfitbetegség ütött ki rajta, nem tudta rászánni magát a nősülésre. Akkor kitaláltam, hogy olyan helyre viszem magammal, ahol sohasem járt. Megértette utunk célját. Csodamezőre mentünk, Titokkapunál, ahol a patak a semmiből jelenik meg, megkérte a kezem. Nem kerültek elő a gyűrűk. Nem lettem jegyes. Na és? Kit érdekelnek a papírok, gyűrűk, mint köteléki kellékek? Belátom, a jegygyűrű mégiscsak szép lehet egy csinos ujjon, s amikor karikagyűrűt látok dolgos vagy éppen pihenő kézen, van benne valami nemes vonás. Most viszont hivatalos szempontból boncolgatom a kérdést. Én téged szerettelek, önmagadért,

Sándorom, majd előkerül a gyűrű is, ha akar, vontam a vállam, s tettem, amit nagyon szeretett. Mindjárt két puszit nyomtam orra leghegyére. Amikor tanulmányainkat befejeztük, Sándor volt, aki jobban megijedt. Engem féltett, mi lesz velem egyedül teljesen ismeretlen emberek közt. Érdekes, semmiféle félelmet nem éreztem. Sándortól nem szívesen távolodtam el, ám kíváncsiság is lakozott bennem az oly sötétre festett hely iránt. A település különös volt valóban, de nem sötét. Sőt, rejtett fényei a magam sötétségeit világították meg, s felszínre dobták igazi egyéniségemet. Tudom, valószínűtlenül hangzik az olyan történet, amelyben valaki egyik pillanatról a másikra teljesen eldobja régi énjét. Valójában nem hirtelen jött esemény volt, hanem régi történet öltött alakot. A falu a katalizátora lett hosszú évek óta szunnyadó, csendes erjedésben lévő folyamatnak. A zsarnokság vad urai megkímélték azon a helyen a görögkeleti apácák kis kolostorát. Mindjárt az elején, amint tanítani jelentkeztem az iskolában, elhívtak a zárdába. Kiderült, díszítenem kellene valamit. Annyira el voltunk szigetelődve a világtól, hogy ide még a felekezetek közti általános gyűlölködés sem szivárgott be. Az apácákat nem érdekelte sem anyanyelvem, sem vallásom. Megtudták, hogy úgymond művész érkezik a településre, aminek roppant megörültek. Azt mondták, a refektóriumban kellene valaki által valamikor elkezdett alkotást befejezni. A helyszínen nagyon megkopott, szénnel húzott vonalak látszottak, mégis rájöttem, mi volt az eredeti elképzelés. Alaposan megtárgyaltunk, átbeszéltünk mindent, ami abban merült ki, hogy naponta megkérdeztem, egészen biztosak-e abban, hogy én vagyok a megfelelő ember. A válaszuk változatlanul meggyőződéssel teli igen volt. Ezek után nekiláttam. A munka mind jobban magával ragadott, alig vártam, hogy az iskolából szabadulhassak. Figyelmeztettek, az állambiztonság rajtam tartja szemét. Ebből kellemetlenség, majd baj kerekedett, egyszer csak tudatták: vagy az iskola, vagy az apácák. Ám akkorra már teljességgel magába szippantott a szabadságnak ez a kapuja. Kis szobát kaptam a kolostorban, s ennem adtak. Nem tudom, miféle miszticizmus lett úrrá rajtam, az apácák soha nem próbáltak megtéríteni, teljesen elzártam magam a világtól. Egyfolytában festettem, vagy a közeli domboldalon felfedezett jó minőségű agyagot gyúrtam. Akkoriban kezdtem erőteljesen az ötvösség irányába fordulni. Megszűnt a külvilág. Elszakadtam Sándortól. Nincs szó rontásról, sem más ördögösségről. Abban az elszigetelt környezetben előbukkant igazi egyéniségem. Ott már nem volt hová elfordulni. Kénytelen voltam szembenézni az igazsággal, magammal, mert hatalmas énem volt az, ami minden egyebet beárnyékol. Nem tudom tömören szavakba önteni ezt. Az a lényege, hogy attól félttem: Sándor zsenialitása lesöpör engem a palettáról. Csak mostanában kezdem belátni, hogy mindig ilyen végtelenül önzőn éltem. Gyerekkoromat jóformán egyedül töltöttem. Sok gyerekkel játszottam, ám igazi barátom egyedül Mignóka maradt. Ő is csak addig maradhatott mellettem, amíg a rajztanár el nem mondta nekünk, amit

néhány ember rég tudott. Tehát amikor kiderült rendkívüli rajztehetsége, Mignókával kezdtünk eltávolodni egymástól. Mindenféle kifogásokkal vontam ki magam a találkozók alól. A régi barátság elsorvadt. Éveken át alig szóltunk egymáshoz. Aztán Mignóka elesett, megütötte magát. Az eleinte könnyűnek tűnő sérülés rejtett törésnek bizonyult. A gyógyulási folyamat rossz irányt vett. Álízület alakult ki a csonton, Mignókát évekre dobva vissza a művészetet megtaláló úton való haladástól. Amikor ezt megértetem, egészen megkönnyebbülve kezdtem ismét keresni társaságát. A drága lány szeretettel ölelt magához. És ez a visszás állapot eleddig nem jutott eszembe.

Alig váltunk el egymástól, teljes erővel tört rám a Sándorral kapcsolatos aggodalmam. És napról napra fokozódott. Hiába próbáltam bármivel útját állni, mint feltartóztathatatlan féreg rágta lelkem. Vak kalandba vágtam, amikor elfogadtam az apácák meghívását a hegyek közt rejtőző gyermekotthonba tett látogatásra. Azt mondták, nagyon fognak örülni az árva gyerekek, ha valaki rajzol nekik. Vasárnap történt a kirándulás, ezért az iskolában sem kellett bejelentenem hiányom. Elmentünk, úttalan utakon zötykölődtünk. Találkoztunk az emberpalántákkal, akik valóban nagyon örültek a látogatóknak, és nekem csakugyan szép siker jutott a rajzfoglalatozással. Mindenki szeretett, mindenki ölelt, nagyon jól éreztem magam. Este későn térünk haza. Kezdve a főnökasszonnyal, mindenki arról beszélt, hogy nem tudják, miként köszönhetnék meg a segítségem. Sötét idők emlékezetes vasárnapja lett, amikor a nyomort és félelmet néhány derűs óra feledtette. Csakhogy! Bár utólag dicsértem helyes döntésem, hiszen szép, kedves napot tudhattunk magunk mögött, eleinte egyáltalán nem volt kedvem menni. Miért mentem el mégis? Mert egyes-egyedül én tudtam, hogy azon a napon eljön Sándor. Próbát akartam tenni, milyen lenne, ha nem találkozoznánk. Aztán még egyszer járt ott, akkor már teljességgel a rendház lakója voltam. És otthon tartózkodtam. De nem hívatott ki. Valamit megértett a megmagyarázhatatlanból.

A helyzetem egy idő után kilátástalanná vált, mert az iskolából kivettek, a kolostori munkának a végén jártam. Áldott szerencse, hogy mielőtt végleg kétségbeestem, a világ fordult egyet. A fegyverek még ropogtak az utcákon, amikor összeszedtem kevés holmimat. Borzasztó kalandos úton átvágtam a hegyeken, eljutottam ahhoz a monostorhoz, amelyről gyerekkoromban tudtam. Idős ember viselte gondját az elhagyatott épületeknek. Rengeteg hideg és éhezés jutott osztályrészemül. Végül újra jogaiba helyezték az intézményt. Én voltam az első nővér. Amikor aztán megérkeztek az igazi apácák, kértem magamnak egy alkotásra alkalmas sarkot. Mindent megkaptam, beleértve a nélkülözhetetlen apró kohót is. Több mint húsz éve élek itt boldog békeességben. Már régen mindenki elfogadott, s ha leendő kiállításról szerez valaki tudomást, azonnal értesítenek. Egyetlen vétkem van. Az rendkívül súlyos. Azért imádkozom minden nap a Jóistenhez, bocsássa meg

szörnyű bűnöm. Sándorom, Sándorom, kérlek, te se haragudj rám amiatt, amit veled tettem. Semmit nem változott ez az ember. Az őt felszínesen ismerőknek ugyanaz az álmodozó. Valójában mindkét lábbal a földön álló férfi. Férfi a javából! Vajon hogyan néz ki most? Esetleg egy picit kitelt, ám változatlanul csinos. Haja őszes, mélyen ülő szeme mélyre lát. Hogy akkor miért nem látta előre kettőnk dolgát? Azt nem lehetett még csak megjósolni sem, nemhogy előre látni.

Tisztelt Uram!

Ennyit sikerült papírra vetnie. Könnyezni kezdett, majd elszakadt a gát. Zokogva szórta levegőbe gondolatait:

Hirtelen milyen furcsa íze, különös súlya lett ennek a szónak. Ez az ember a férjem, uram lehetett volna, kivel egyenlők vagyunk, egymásért vagyunk, holtodiglan-holtomiglan... Nem tudtam három úré lenni. Az egyik, a legnagyobb – az egekben és mindenhol jelen lévő – mindenekfölött áll. Őt nem zavarta volna semmiben, s valószínűleg énbennem is remekül együtt lehetek volna. A másik viszont összeférhetetlennek bizonyult. Gyerekkoromtól csak a rajz, az agyagozás, a fémek tanulmányozása, a mindenféle festegetés töltötte ki időmet. Ez annyira hatalmába kerített, felnőttként sem tudtam volna elképzelni másfajta életet. Nekem művésznak kellett lenni. Az egyetlen hiba ott csúszott be, hogy ez nem a „mi leszel, ha nagy leszel” kérdés gyakorlatias megoldását jelentette, hanem túlnőtt rajtam, eltiport, uram lett. Zsarnokom lett. S mindez csak abban a világvégi kolostorban került felszínre. Az örület, vagy nevezzük bárminek, ami ott hatalmába kerített, alapos munkát végzett. Nem egyszerűen kiforgatott magamból, hanem vakká tett. Sok év után jöttem rá, hogy minden alkotásom, minden művem, mely kedvem szerint formálódott, ugyanarra az alapra épült. A Sándorral való kapcsolatom oly gazdag volt, hogy mostanig jóformán abból táplálkoztam. Megbánás? Nincs. Hiányérzet? Van. Feltegyem a legnehezebb kérdést? Felteszem: Hiányzik Sándor? Ugyanez a kérdés, ha lehet, még több őszinteséggel terhelve, vagy ha úgy tetszik, mélyebbre ásva: Az elmúlt évek során gondoltam Sándorra? Akkor hiányzott nekem? A nehézség nem abból adódik, hogy mit jelent nekem Sándor. Sándor maga volt a megtestesült leányálom. A gondot az a megválaszolhatatlan kérdés adja: Hogyan szakadhatott bensőm ennyire ketté? Egyáltalán, hogy tölthetem eleztasokévet–viszonylagkiegyensúlyozva–nélküle? Huszonvalahány évet egyfajta örültségben éltem le? S most, amikor ez a nem várt kapcsolatfelvétel létrejött, a szemem kinyílt? Egyszerű magyarázat lenne, én nyugodnék meg a leginkább. Nem történt semmi eget rengető az újbóli kapcsolatba lépéssel. Nem omlott össze a világ, nem sajnálkozom, magamon végképp nem, és nem félnék annak a kedves férfinak a szemébe nézni. Mindennek így kellett történnie. Azt nem tudom, miért.

Másik lapot vett elő. Újból kezdte a levélírást.

Tisztelt Uram!

Gondolt-e ön valaha arra, hogy nem csak nő, de férfi is lehet múzsa? Ezt lehet teljesen természetes dologként kezelni, ám nem tudom, kiben milyen kép él a múzsákról. És tudja, mi a csodálatos a múzsában? Soha nem követelőzik. Olyanformán igen, hogy akár éjjel kettőkor is kiszökteti az embert az ágyból, mert pontosan akkor kell a világra hoznia művét. Egyébként diszkréten használja kiszemeltje légterét. Ebben az állapotban egyetlen hiba van. Képes évtizedekig úgy jelen lenni, hogy bár egyetlenegyszer sem ráncigálja meg az ember grabancát:

– Hát velem nem törődsz?

Ebből kifolyólag – az ember már csak ilyen, esendő és együgyű – lubickolunk az ihletben, s forrását semmibe vesszük. Lepörgött életem fele, mire észrevettem, hogy ez volt az ön által kért szikra, és minden alkotásom ebből a csírából nőtt ki. Kedves Sár Benedek, szívesen bemutatnám önnek az én állandóan és nagyvonalúan tápláló múzsámat. Csak az a nagy gond, hogy nem találkoztam személyesen vele nagyon-nagyon rég. Ha ön eljönne hozzám, talán a múzsa megtestesülése is megtörténne, esetleg önhöz csatlakozna, hogy végre senkinek se legyen keserű szája valaki hiánya miatt. Amennyiben úgy döntene, hogy meglátogat, ne a levelezési címen keressen, hiszen az egy postai címgyűjtőt jelöl, hanem azon, amit most mellékelve küldök.

Üdvözlettel, KLÁRA

Ui. Nagyon várom! Nagyon szeretném, ha eljönne. Gyere, kérlek.

Sándor hitében már a barlang falát festegető is úgy továbbította tudományát, hogy valamiképp értésére adta tanítványának: az alkotás folyamatát át-meg átszövi a fájdalom. Valaha legyintett az ilyesmire, és ma sem a szenvedés zászlóját lobogtatta, de elismerte, legjobb alkotásait megérintette a szenvedés, fájdalom vagy keserűség szele. Egy csipetnyi belekeveredik a mindennapi valóságból, hát a borongásból is. Nagyon nehezen tette túl magát a Klárával történt eseten. Valójában sohasem, ám most már olyan volt, mint egy zsírcsó-mó az alkaron, nem kellemes, s különösebben nem zavaró.

Eleinte kerestették az eltűnt menyasszonyt. Hamar tudtukra adták, él, jól van. Akkoriban eljutott a kolostorhoz is, a főnökasszony barátságosan fogadta. Teljes bizalommal súgta oda, különös eset, hogy más vallású és nemzetiségű emberek drámája éppen náluk játszódik le. Abban a pár percben, míg a falakon belül tartózkodott, megértette, hiába keresi Klárát. Megköszönte a szívességet, elhagyta a zárdát. Sok álmatlan éjszaka és elvetélt mű következett ezek után. Évek múlva is őt várta, vagy legalább a jelentkezését.

Közben változások álltak be. Tudta, Klára nem maradt a Kárpátok keleti oldalán. Az a tény, hogy immár valamilyen ismeretlen helyre került, egyféle megnyugvást hozott. Bárhol lehet a világban, s ahhoz, hogy kapcsolatba

léphessenek, először ő kell jelentkezzen. Ez volt az ópium. A gyógyulás igen lassú folyamatnak bizonyult. Sándor nem sajnáltatta magát, az emberek nem sajnálkoztak. Enyhülést hozott az is, hogy a kényszer-munkahelyet kedve szerintire változtathatta. Beköltözött a nagyvárosba. Tanított, bedolgozott újságoknak, Sár Benedek néven írta művészeti témájú cikkeit, közben alkotott. Rengeteg tárlata volt az elmúlt években. Az utóbbi időben őt kérték fel szervezésre. Nem szívesen, de segített. Az a gond a rendezvényekkel, hogy a maradék szabadidőt is felmorzsolják. Szerencsére a család mindig megértően kezelte ezeket a kérdéseket.

Sándor utolsó levélre készült. Kezébe vette Klára hasonló küldeményét, onnan remélt ihletet az íráshoz. Elmenni? Hová menni? Miért menni? Volt egy lehetőség, semleges területen találkozni. Szembe nézni. Beszélgetni. Szembenézni. Választ kapni. Választ kapni? Nem tudja, ma lehetséges-e értetően, elfogadhatóan elmondani, hogyan robbantották szét egy ember életét. Nem tudja, lehetséges-e elfogulatlanul, de árnyaltan elmondani, hogyan épül újra egy élet szilánkokra szaggatott darabokból. Nem tudja, lehetséges-e a szemrehányások mocsarát kikerülni. Nem tudja, ha mégis elfogná a hév, volna-e értelme rosszállásnak hangot adni, hibáztatni. Nem tudja, meg kellene-e hallgassa, mit érez a másik fél iránta. Nem tudja, el kellene-e mondja, mit érez ő iránta. Nem tudja, lenne-e értelme az egésznek. Ha ezekre gondol, oly érzése támad, hogy a megválaszolásuk igen sok időt fog felémészteni. Ám zavart lélekkel nem mehet a kolostorba.

Tisztelt Hölgyem!

Sajnos most nem tudok eleget tenni kérésének. Ígéretet sem tehetek semmire, mert az megköti az embert. Az idő majd megmutatja, mit szándékszik tenni a bennem felvetődött kérdésekkel. Addig őrizzük meg nyugalmunkat, s éljük lehetőleg jól szűkre szabott életünket. Töretlen alkotókedvet kívánok!

Üdvözlettel, SÁR BENEDEK